

***Əmtəəşünaslıq fakültəsi 374-cü qrup üçün “Mülki müdafiə” və
“Həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi” fənnindən imtahan suallarının
cavabları***

“Mülki Müdafiə”

1. FH-lər nəyə deyilir ?

FH-lər insan tələfatına, insanların səhhətinə və ya ətraf mühitə ziyan vurulmasına, əhəmiyyətli maddi itkilərə və insanların həyat fəaliyyəti şəraitinin pozulmasına səbəb ola biləcək və ya səbəb olmuş hərbi əməliyyatlar, qəza, təbii və ya dicər fəlakət nəticəsində müəyyən ərazidə yaranmış vəziyyətdir.

2. Sülh dövründəki FH-lər hansılardır ?

Təbii xarakterli FH , Tefnogen xarakterli FH , Bioloji xarakterli FH ,
Ekoloji xarakterli FH , Sosial xarakterli FH.

3. Bioloji xarakterli FH-lər necə baş verə bilər ?

Yerin (Torpağın, yer təkinin və səthinin) vəziyyətinin dəyişməsi ilə əlaqədar FH-lər;

Atmosferin (mühütün) tərkibi və xassələrinin dəyişməsi ilə əlaqədar FH-lər (iqlimin kəskin dəyişməsi, şəhərlərdə oksigen azlığı və s.);

Hidrosferin (su mühütünün) vəziyyətinin dəyişməsi ilə əlaqədar FH-lər (su mənbələrinin quruması, çirklənməsi və ş.)

4. İldırım hansı təsirləri törədir ?

İnsanları, heyvanları məhv edir, yanğınlar törədir, elektrik şəbəkələrini zədələyir.

5. Geofiziki FH-lər hansılardır ? Onların səbəbləri.

Zəlzələlər, vulkan püskürmələri. Zəlzələ yerin dərinliklərində, tərkində dağ süxurlarının yerdəyişməsindən , kəskin sürətlə dağılmasından , yer qabığının müəyyən səthinin titrəməsi nəticəsində yerin altında və üstündə çatların əmələ gəlməsindən ibarətdir. Bu zaman yaranan təkanlar və titrəyişlər binalara öz təsirini göstərir. Zəlzələ ocağı hündərinə yeraltı təkanın gücü ən çox olan sahəyə zəlzələ mərkəzi deyilir. Vulkanın qızgın qırıntılarının yer səthinə axması,

maqmanın sürətlə çıxması, hansı ki yer səthinə axdıqdan sonra lavaya çevrilir. vulkan püskürməsi bir neçə saat və ya bir neçə il ola bilər.

6. F H-lər hansı əsas əlamətlərə görə təsnifat olunurlar?

FH-lər aşağıdakı əlamətlərə görə təsnifat olunurlar:

1. Təsir dairəsinə görə (əhatə etdiyi ərazi),
2. Həlak olunanların sayına görə (FH-nin dərəcəsinə görə, həlak olanların sayına görə),
3. Zərər çəkən əhalinin sayına görə (təhlükə potensialının kəmiyyətinə görə),
4. Zərərin dəyərinə görə (zərərin həcminə görə və FH-ın xarakterinə görə).

7. Təsir dairəsinə görə və nəticələrin ağırlığı üzrə FH-lər nə cür təsnifat olunurlar?

Təsir dairəsinə görə olur:

1. Lokal (qismi və ya kiçik ərazidə baş vermiş). İş yerində, mənzildə,
2. Obyekt miqiyaslı (yəni səciyyəli) sənaye obyektlərində, bina və qurğu hüdudlarında,
3. Yerli (ancaq yaşayış məntəqəsində, xalq təsərrüfatının yalnız bir sahəsində)
4. Regional (bir neçə sənaye və ya kənd təsərrüfatı rayonlarında) bütünlüklə şəhəri və onun ətrafını əhatə edir,
5. Milli (miqiyaslı hadisələr) respublikanın böyük ərazisini əhatə edən,
6. Qlobal- bir ölkənin ərazisində baş verən və qonşu ölkələrə də yayılan FH.

8. Baş vermə sahələrinə görə FH-lər nə cür olurlar?

Baş vermə sahələrinə görə FH-lər olurlar:

1. Təbii fəlakətlər- daşqın, sel, zəlzələ, vulkan, meşə yanğınları,
2. Texnogen qəzalar- qısa qapanma, yanğın, partlayış.
3. Ekoloji- torpaq eroziyası, meşələrin qırılması, şirin suların azalması, dəniz sularının çirklənməsi, qlobal istiləşmə və.s.
4. Sosial - peşə əlamətinə, dini əlamət üzrə, qohumluq əlaməti üzrə olan FH-lər,
5. Hərbi-siyasi, millətlərarası münaqişələr, müharibələr və. s.

9. Ekoloji xarakterli FH-lər hansılardır? Onları xarakterizə edin.

Ekoloji xarakterli FH-lər bunlardır:

- 1.Yerin (torpağın)vəziyyətinin dəyişməsi ilə əlaqədar FH-lər,
- 2.Atmosferin (mühitin) tərkibi və xassələrinin dəyişməsi ilə əlaqədar FH-lər,
- 3.Hidrosferin (su mühitinin) vəziyyətinin dəyişməsi ilə əlaqədar FH-lər,
- 4.Biosferin vəziyyətinin dəyişməsi ilə əlaqədar FH-lər.

10. Münaqişəli FH-lərə hansı hadisiləri aid etmək olar? Onları xarakterizə edin.

Münaqişəli FH-lərə hərbi toqquşmalar, ekstremist siyasi mübarizə, sosial partlayışlar, milli və dini münaqişələr, terrorizm, tuğyan edən cinayətkarlıq və. s. aid etmək olar. Bu münaqişələr bir ölkə daxilində və ya ölkələr arasında baş verə bilər. Müasir dövrdə baş verən müharibələri misal qətimək olar.

11.Mülki müdafiə ilk dəfə hansə ölkədə yaranıb? Azərbaycan Respublikasında MM-ə ilə bağlı hansı əsasnamə, qanunlar və qərarlar qəbul olunub?

Mülki müdafiə ilk dəfə Fransanın Paris şəhərində 1931-ci ildə general Sant Pol tərəfindən, bir qurum kimi yaradılmışdı. Azərbaycanda 1992-ci il 31 iyulda Mülki müdafiə haqqında əsasnamə qəbul edilmişdi.3 noyabr 1993-cü il tarixindən Azərbaycan bu təşkilatın üzvidir. 19 aprel 2006-cı il tarixində FHN haqqında əsasnamə qəbul edilmiş, nazirliyin strukturunu və işçilərin say həddini təsdiq etmişdi. 29 dekabr 2006-cı ildə Azərbaycan Respublikasının FHN-nin fəaliyyətini təmin etmişdir.

12. Dövlət Mülki müdafiə sistemi hansı bölmələrdən (fəsilələrdən) ibarətdir? Onları xarakterizə edin.

Dövlət Mülki Müdafiə sistemi aşağıdakı bölmələrdən ibarətdir

1.Ərazi üzrə bölmə

A)Naxçıvan MR B) Şəhərlər C) Rayonlar D) Təsərrüfat obyektləri

2.İstehsalat sahəsi üzrə

A)Nazirliklər (idarələr şirkətlər) B)Təsərrüfat obyektləri

13.Azərbaycan Respublikasının FHN-nin Mülki Müdafiə üzrə əsas vəzifələri hansılardır? Onları xarakterizə edin .

1. Əhalinin FH-da mühafizəyə və düzqün fəaliyyətə hazırlanmasını təşkil etmək və ona nəzarəti təşkil etmək.

2. Təhlükə barədə vaxtında xəbərdarlıq etmək və xəbərdarlıq sisteminin daimi hazır olmasını təşkil etmək,

3. FH-da əhalinin həyat fəaliyyətini təşkil etmək ,

4. FH-da xilas etmə işlərini təşkil etmək və onları idarə etmək, nəzərdə tutulan qüvvələrin hazırlanması .

14. Mülkü Müdafiənin təşkilində Dövlətin vəzifələri ?

Ətraf mühitdə və təhlükə potensialı obyektlərdə müşahidə və nəzarəti təşkil etmək, yarana biləcək vəziyyəti proqnozlaşdırmaq və qiymətləndirmək. FH-ın qarşısını almaq üçün profilaktik tədbirlər görmək. Əhaliyə yardım üçün lazımı maddi-texniki vəsait ehtiyatları yaratmaq, FH-lar barədə xəbər və məlumatları əhaliyə vaxtında çatdırılmasını təmin etmək. FH-ın aradan qaldırılması işini təşkil etmək və ona rəhbərlik etmək.

15. Mülki Müdafiə üzrə hüquqi şəxslərin vəzifələri ?

FH-ın nəticəsindən əhalinin və təsərrüfat obyektlərinin mühafizə edilməsi. Sülh və müharibə dövrlərində adamların həyatı, sağlamlığı üçün təhlükə yarandığı barədə əhalini vaxtında xəbərdar edilməsi. Qəza, xilasetmə və dicər təxirəsalınmaz işlərin təşkili və yernə yetirilməsi, müvafiq mühafizə və fəaliyyət üsullarının əhaliyə öyrədilməsinin təşkili. Mülkü müdafiənin mühəndi-texniki və dicər tədbirlərinin hazırlanmasında həyata keçirilməsində iştirak etmək.

16. Sülh dövründəki FH-lar nəyə deyilir ?

Hər cür təbii fəlakət və istehsalat qəzası nəticəsində yaranan vəziyyətə sülh dövründəki fəvqəladə hall deyilir. Sənaye qəzaları, təbii fəlakətlər, məişət hadisələri qəzaları bura aiddir. Ekoloji və təbii xarakterli FH-də sülh dövründə baş verirlər.

17. Respublikamızın ərazisində hansı FH-lərin baş vermə ehtimalı var?

Azərbaycan Respublikasının ərazisində mənşəyinə görə:

1) təbii FH-lar (yəni təbii xarakterli) ola bilər,

2) texnogen FH-lar (sənaye məişət qəzaları) mümkündür,

3) ekoloji FH-lar (dənizin çirklənməsi, meşə yüngünləri, ozon dəliklərinin yaranması və s.) mövcud ola bilər.

18. Fiziki-coğrafi şəraitə görə Azərbaycan Respublikasının ərazisi üçün ən səciyəvi olan təbii fəlakətlər hansılardır ?

Fiziki-coğrafi şəraitə görə Azərbaycan Respublikasının ərazisi üçün ən səciyəvi olan təbii fəlakətlərdir (zəlzələ rayonları : Şamaxı, Qobustan; sel çayları: Kiş, Dəmiraparan

çay; sürüşmə əraziləri: İsmailli, Qusar rayonları və s). Ucqunlar , marxallar, meşə yanğınları və s..

19. Zəlzələ nədir?

Zəlzələ - yerin təkində suxurların yerdəyişməsi sayəsində , yer qabığının müəyyən sahələrinin titrəməsidir. Respublikamızın ərazisi zəlzələ təhlükəli (seysmik) zona sayılır. 1989-cu ildə hazırlanmış sonuncu xəritəyə görə, ərazimizin hər yerində 8 baladək. Rayonlar, Naxçıvan MR ərazisi isə, 9 baladək zəlzələ ehtimalı zona sayılır. Zəlzələ 12 ballıq şkala ilə ölçülür.

20. Respublikamızın ərazisində ehtimal olunan texnogen mənşəli fəvqəladə hallar hansılardır?

Respublikamızın ərazisində texnogen xarakterli FH-lar əsasən güclü istehsalat və nəqliyyat qəzalarıdır. Məişətdə təhlükəsizlik qaydalarını pozarkən (qaz balonları ilə, qışda sobalarla düzgün rəftar etmədikdə, keyfiyyətsiz texniki vasitələrin istifadə edilməsi,)sənayedə səriştəsizlik nəticəsində fəvqəladə hadisələr baş verə bilər.

“Həyat fəaliyyətinin təhlükəsizliyi”

1. Kimyəvi ziyanlı maddələrə hansı vasitələr daxildir?

Onlar, kimyəvi ziyanlı (təhlükəli) maddələr olub, yaşadığımız mühitə, insanların təbiətlə düzgün rəfdar etmədiyi zaman baş verir. Bu maddələr, təbii və antropogen xarakterli olurlar.

2. Məişət mühitində istifadə edilən bioloji aktiv maddələrə nələr daxildir?

Onlardan: sabun, yuyucu tozlar, şampun, müxtəlif bioaktiv əlavələri və digərləri mövcuddur. Müvafiq olaraq göstərdiyimiz bioloji aktiv maddələrdən ən geniş və sərfəli istifadə olunan maddələrdən yuyucu tozları və müxtəlif növ, həmçinin məqsəd yönlü sabunları göstərmək olar.

3. “Binar” tipli zəhərləyici maddələr hansı xassələrə malikdirlər?

Onlar qaz, yaxud qarışıq, az zəhərli, yaxud təhlükəsiz kimyəvi maddələr olub, birləşməsi nəticəsində ən kəskin toksikoloji xarakterli zəhərləyici maddəyə çevrilmə qabiliyyətinə malikdir. Bu tipli maddələr, daşınma və anbarlarda uzun müddət saxlanılan zaman, insanların həyat fəaliyyətinə heç bir təhlükə yaratmır. Tətbiq edildikdə isə külli miqdarda insanları və heyvanları məhv etmə imkanına malikdir.

4. Kimyəvi ziyanlı maddələr əsasən hansı mühitdə yayılırlar?

Onlar atmosfera, hidrosfera və litasferada yayılma ehtimalı olurlar. Əsasən havanın istiləşdiyi dövrdə, ilin yaz, yay və payız fəsilələrində daha kəskin təsirə malik olub, uzun müddət soyuq mühitdə təsir göstərmə xüsusiyyətlərinə malikdir.

5. Kimyəvi təhlükəli maddələrlə zəhərlənmiş ərazi və xəstəlik necə adlandırılır?

Bioqeo kimyəvi zəhərlənmiş ərazi, həmçinin xəstəlik spesifik olaraq havanın tərkibinin və torpağın temperaturasının dəyişməsi əsasında baş verir. Mühitdə havanın cərəyan etməsindən asılı olaraq, müxtəlif sürətlə və geniş miqyasda yayılma imkanına malikdir.

6. Səs-küy nədir və onun insan orqanizminə təsiri?

Səs-küy istehsalatda akustik tezlik-titrəyişlər olub, nəhəng mexanizmlərin əmələ gətirdikləri yüksək tezlikli dalğalar başa düşülür. Onlar öz növbəsində insanların sinir sistemində-səhhətinə güclü təsir göstərir.

7. Dalğaların uzunluğu necə başa düşülür?

Dalğaların titrəyişi dövründə, müəyyən zaman ərzində qət etdiyi məsafə nəzərdə tutulur. Bu dalğalar mühitdən və təbiətin relefindən asılı olaraq dalğaların yayılma ampplitudalarına malikdirlər.

8. Müxtəlif mühitdə səsin yayılma sürəti nə qədərdir?

Onun havada sürəti 330 m/san, suda 1400m/san, polad metalında isə 5 000 m/san qəbul edilir. Bu rəqəmlər ümumi fizika qanuna əsasən qəbul edilmişdir. Yerin akustikasından asılı olaraq mühitə səsin yayılması ehtimalı müxtəlifdir.

9. Səs-küyün hansı göstəriciləri insan orqanizminə daha kəskin tibbi fəsadlarla nəticələnir?

Tibb elmi müəyyən etmişdir ki, 16 qers tezlikdən az infrosəs dalğalar eşidilmədən və görünmədən ən azı 7 nəfər insana dərin izah olunmaz qorxu və sıxıntı əmələ gətirmə imkanına malikdir.

10. Ultrasəsin təsir dərəcəsi nədən asılıdır?

İnsanlara və mühitə ultrasəsin təsir dərəcəsi onun intensivliyindən və təsir müddətindən asılıdır. Müvafiq olaraq səs-küy və titrəyişlərin təsiri nəticəsində maksimal sənaye zəhərləri əmələ gətirir. İnsanların iş qabiliyyətini azaldaraq, ümumi səhhətinə pis təsir göstərir.

11. İstehsalatda elektrik təhlükəsi necə başa düşülür?

İstehsalatda ehtimal olunan elektrik cərəyanının təhlükəsi 100ma (ampermetr) artıq olduqda ölümlə nəticələnmə bilər. Müvafiq olaraq bu rəqəmi bilərək, hər bir ictehsal

müəssələrində xüsusi yüksək tezlikli elektrik cərəyanlarının yer ilə əlaqəsini saxlamaq üçün qurğulardan istifadə olunur.

12. İstehsalatda insan orqanizmi tərəfindən hiss edilən cərəyanın miqdarı?

İnsan orqanizminə təsir edən təhlükəsiz cərəyan 1 ma, 12-15 ma olduqda, onların əzələ nahiyəsi sıxılaraq, naqillərdən qopa bilmirlər. Bu halda mütləq əlavə köməkdən istifadə olunmalıdır.

13. İstehsalatda hansı növ cərəyanlar istifadə olunurlar?

Nəhəng istehsal müəssisələrində adətən hər iki növ dəyişən və sabit cərəyan növlərindən istifadə olunur. Amma istifadə olunan, dəyişən cərəyan növü sabit cərəyan növündən insanların həyat fəaliyyəti üçün daha çox təhlükəlidir. Xüsusən, insanların həyatı üçün daha təhlükəsiz “lyuminesensiya”(gündüz işığı) hesab edilir.

14. İnsanlara elektrik cərəyanının təsiri necə xarakterizə olunur?

Elektrik cərəyanının insan orqanizminə təsir amili nəticəsində: güclü elektrik zərbəsi, müxtəlif nahiyələrdə yanıqlar, ürək çatışmamazlığı, daxili üzvlərdə isə kəskin qıcolmalar müşahidə olunur, həmçinin ölümə nəticələnmə mövcuddur.

15. Elektrik zərbənin və yanıqların hansı fəsadları ola bilər?

Elektrik zərbənin güclü təsiri nəticəsində bədən əzələləri qıcıqlanaraq kəskin qıc olmaya, tənəffüsün və ürəyin dayanmasına gətirib çıxarır. Elektrik yanıqları isə, bədənə cərəyan keçdikdə, əmələ gələn yüksək temperatur nəticəsində müxtəlif dəri nahiyələrində qızartılar, yanıqlar və suluqlar, yaxud dərinin şişginliyi müşahidə olunur.

16. Elektrik cərəyanı nədir?

Elektrik cərəyanı – elektrik yüklərin naqillər vasitəsilə nizamlı hərəkətidir.

Elektrik cərəyanının gücü naqillərin uclarındakı potensiallar fərqi ilə düz, materialların müqaviməti ilə tərs mütənasibdir.

17. Elektrik cərəyanı necə təsir göstərir?

İnsan elektrik naqillərinə toxunarkən, özü şəbəkə naqillərinə çevrilir. O, yer ilə düzgün təmasda olmadıqda, yəni təcrid (izole) olunmadıqda, onun bədənindən elektrik cərəyanı keçərək, bədən müqavimətindən asılı olaraq təsir göstərir.

18. Elektrik cərəyanının təsir dərəcəsi nədən asılıdır?

Elektrik cərəyanının insan orqanizminə təsir dərəcəsi, orqanizmə təsir göstərən cərəyanın gücü, növü, təsir etmə müddəti, orqanizmdən keçmə yolları, insanın bu anda fiziki və psixoloji vəziyyətindən asılıdır.

19. Elektrik cərəyanında mühafizə üsulları hansılardır?

Elektrik naqillərinin açıq hissələrinin təcrid edilməsi – elektrik gərginliklərin təsirindən mühafizənin əsasını təşkil edir.

-gərginlikləri olmayan digər metal cihazlarının yerlə əlaqələndirilməsi insanların cərəyanla təmasda olduğu zaman təhlükəsizliyin təmininə zəmanət verir.

Hər-bir təhlükə ehtimallı qurğularda xüsusi qoruyucular yerləşdirilməlidir.

20. İnsan üçün təhlükəsiz gərginliklər nə qədərdir?

İnsan orqanizmi üçün təhlükəsiz gərginlik 42 volt az qəbul edilir. İstehsalatda təhlükəsiz gərginlik 12 volt və 36 volt nəzərdə tutulmuşdur. Texnoloji şəbəkələrdə 127, 220 və 380 volt gərginlikli elektrik cərəyanları istifadə edilir. Onlar eyni zamanda bir və iki fazalı gərginlik dəyişən cərəyan olurlar.

21. Mühərribə xarakterli fəvqəladə hallar necə baş verir?

Mühərribə mənşəli fəvqəladə hallar mühərribə dövründə müxtəlif kütləvi qırğın silahlarının: nüvə silahları – (atom, hidrogen, neytron);

Kimyəvi, güclü təsirə malik (zəhərləyici maddələr), bakterioloji xəstəlik törədici mikroblar və müxtəlif müasir hücum vasitələrdən istifadə edilməklə baş verir.

22. Nüvə silahının zədələyici amilləri hansılardır, onları xarakterizə edin?

a)zərbə dalğası (ölçü vahidi kq/sm²) izafi təzyiqlik, izafi təzyiqlin sürəti, izafi təzyiqlin təsiri müddəti ilə xarakterizə edilir. İnsanlarda kontuziya, əzinti və çıxıqlar yarana bilər. Obyektlərdə müxtəlif dərəcəli dağıntılar yaradır.

b)ışığı şüalanması- (ölçü vahidi kc/m² və ya kal/sm²) xarakterizə edən parametrik-ışığı impulsudur, onun təsirindən-insanlarda müxtəlif dərəcədə yanıqlar, ətraf ərazidə isə geniş yayılmış yanğınlardır.

c)nüfuz edici radiasiya - (ölçü vahidi Rentqen, radian, qrey), onun təsirindən insanlarda müxtəlif dərəcədə şüa xəstəliyi yaranır. Ətraf ərazidə isə şüalanma müşahidə olunur.

d)radioaktiv zəhərlənmə - (ölçü vahidi Rentqen/saat). İnsanlarda qemoqlobin azlığına (leykemiya), sümik xərçənqi, ağ ciyər xərçənqi və .s. xəstəliklərə səbəb olur. Ətraf ərazidə isə radioaktiv hissəciklərin təsirindən zəhərlənmə.

e)elektromaqnit impulsu. (ölçü vahidi volt). Elektrik cihazlarına təsir edir, qısa qapanmaya səbəb olur.

23. Kimyəvi zəhərli maddələrin növləri, onların insan orqanizminə təsiri?

Kimyəvi silahın tətbiqi nəticəsində zəhərli maddələrin təsirindən insanlarda müxtəlif zəhərlənmələr və qıcıqlanmalar yaranır, həmçinin insanların, heyvanların məhv olması ilə nəticələnir.

- Sinir iflici təsirli ZM - zorin, zoman, V-qazlar;
- Dəridə yaraçıxaran ZM - texniki iprit, azotlu iprit, lünzit;
- Ümumzəhərləyici təsirli ZM - sianid turşusu, xlorian;
- Boğucu təsirli ZM- fosgen, difosgen;
- Göz yaşardıcı qıcıqlandırıcı ZM - xlorasetofenon, Sİ-ES və BZ qazları, adamsit;

24. Bioloji (bakterioloji) silah nədir, onun əsasını nə təşkil edir?

Bioloji silahın əsasını infeksiya xəstəlikləri yaradan mikroblar və onları daşıyan vasitələr təşkil edir. Bu silah - bakterial vasitələrə və onları tətbiq etmək üçün işlədilən döyüş sürsətlərinə, cihaz və tərtibata deyilir. Bakterioloji silahın əsasını epidemioloji xəstəlik törədən mikroblar, viruslar, göbələklər və onlardan alınan zəhər- toksinlər təşkil edir. Bioloji silahın təsirindən aşağıdakılar yaranır:

- Virusların yayılmasından - epidemiya, epizootiya, epifitotiya.
- Mikrobların törətdiyi yoluxucu xəstəliklər və s.

25. Müasir təsir edici (məhv edici) vasitələr hansılardır?

Müasir məhv edici vasitələrə:

yandırıcı mərmilərdən: ağ və qırmızı fosfor, napalmalar, piroqelləri göstərmək olar. Onların partlaması nəticəsində 1200⁰-də 2700⁰-dək temperatura əmələ gəlir.

- 20-40sm beton və zireh təbəqələrin dağıdılması üçün kumulyativ mərmilərdən,
- insanların kütləvi məhv edilməsi, obyektlərin geniş miqyasda dağıdılması məqsədilə tutumlu və vakkumlu mərmilərdən,
- həmçinin yüksək dəqiqli lazer mərmilərindən və başqalarından istifadə olunur.

26. İstehsalatda HFT nədir?

- İnsanların, iqtisad obyektlərinin və ərazinin həmçinin mühafizəsi üsullarını öyrədən elm.

- yaşayış mühitinin neqativ təsirinin amillərindən, insanları mühidə mövcud olan halların təsirlərindən, təhlükələrdən və digər ziyanlardan kənarlaşdıraraq, mühidə normal - komfort şərait yaratmaqdan ibarətdir.

- ziyanlı və təhlükəli faktorların mənfi nəticələrinin və təsirinin aradan qaldırılması.

- insanlar üçün normal, komfort iş və yaşayış mühitinin yaradılması.

27. FH - larda əhalinin mühafizə üsulları hansılardır?

- Əhalinin sığınacaqlarda mühafizəsi.

- Əhalinin radiasiya əleyhinə daldalanacaqlarda və sadə sığınacaqlarda mühafizəsi.

- əhaliyə tənəffüs orqanlarını mühafizə etmək üçün - əleyhqazların, respiratorların, toza qarşı tənəffüz maskalarının -İITM-1 verilməsi.
- əhaliyə fərdi tibbi mühafizə vasitələrinin- Aİ-2 aptekçələrin, sargı materiallarının, fərdi kimya paketlərinin- İPP-8, İPP-9 verilməsi.
- Əhalini təhlükəli ərazidən evakuasiyası və şəhərdən kənar ərazidə yerləşdirilməsi,

28. Kateqoriyaya daxil edilmiş şəhərlərdən əhalinin evakuasiyası üsulları hansılardır?

- Evakuasiya toplanma məntəqələrinin yaradılması, insanların qeydə alınması və təhlükəsiz ərazilərə yola salınması,
- İnsanların qeydə alınması və bütün nəqliyyat vasitələrindən səmərəli istifadə etməklə (hava, dəniz, avtomobil və s.) yola salınması,.
- Əhalinin şəhərdən kənar ərazidə müvəqqəti məskunlaşdırılması.
- Əhalinin şəhərdən kənar ərazidə yerli əhalinin evlərində, mənzillərində, mədəni – ictimai binalarda, sanatoriyalarda, məktəblərdə və digər xarakterli müalicə - yaşayış mərkəzlərində və istisna hallarda əhali kommunal şəraitləri olan çadırlardan istifadə olunmaqla yerləşdirilir.

29. FH-da əmələ gələn ekstremal vəziyyət necə başa düşülür?

- İnsanların dərk etmə qabiliyyətindən kənarada olan vəziyyətlər başa düşülür,
- Onların cibgirlərdən mühafizə olunması.
- Onların narkomanlardan mühafizə olunması.
- Onların sərxoşlardan mühafizə olunması.
- Onların özlərinin kütlələrin içində aparmaq bacarığı.
- Onların nəqliyyat qəzaları zamanı özlərini aparmaq bacarığı.

30. Şəhərdən kənar ərazidə əhalinin təhlükəsizliyini təmin etmək üsulları hansılardır?

Bu məqsədə nail olmaq üçün ərazidə:

- İctimai assaişin mühafizəsi qruplarının yaradılması.
- xalq nəzarətçiləri qruplarının yaradılması.
- Yanğından mühafizə qruplarının yaradılması.
- Polis postlarının təyin edilməsi.
- Təhlükəli yerlərdə müşahidə kameralarının qoyulması.